

Електронне урядування – ефективний механізм запобігання політичній корупції

Алла Юрченко, Київський національний університет імені Тараса Шевченка

У статті викладено результати аналізу впровадження інструментів електронного урядування та електронної демократії у сфері запобігання політичній корупції в органах публічної влади. Розглянуто ефективну практику Фінляндії використання та впровадження інструментів електронної демократії, доказом чого є рейтинг «Індексу сприйняття корупції», який щорічно укладає міжнародна організація Transparency International на основі опитування експертів та бізнесу, які проводить низка міжнародних організацій. Наведені результати характеризують рівень розвитку електронного урядування в країнах Скандинавії, а також окреслюють перспективи розвитку і впровадження їх досвіду для України. Автором проаналізовано важливість максимальної відкритості та підзвітності в діяльності органів публічної влади та їх посадових осіб, прозорості та зрозумілості процедур вироблення та прийняття управлінських рішень; визначено обов'язковість навчання публічних службовців інструментам електронного урядування для успішної реалізації передбачених законодавством та урядовими документами антикорупційних заходів, забезпечення комунікації з громадськістю. Важливим аспектом є необхідність постійного удосконалення чинної нормативно-правової бази у галузі антикорупційної політики та її адаптування щодо динамічного розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Такий підхід спонукає запроваджувати та використовувати на всіх рівнях публічного управління – від місцевого до центрального – нові технологічні інструменти, спрямовані на запобігання корупції та політичній корупції в органах публічної влади. Важливим кроком на шляху змін у сфері електронної демократії, які відбулися в Україні після Революції Гідності стала реформа публічних закупівель, впровадження системи ProZorro, автоматизація державних послуг в центрах надання адміністративних послуг (ЦНАП), електронні декларації та отримання послуг в електронному вигляді та ін.

Ключові слова: *корупція, політична корупція, електронне урядування, електронні інструменти, інформаційні ресурси, он-лайнні послуги, публічні закупівлі*

E-Governance as an effective mechanism for preventing political corruption

Alla Yurchenko, Taras Shevchenko National University of Kyiv

The article presents the results of the analysis of the implementation of E-Governance and E-Democracy tools in the field of preventing political corruption in public authorities. The effective practice of Finland in using and implementing e-democracy tools is considered, as evidenced by the «Corruption Perceptions Index» rating, which is concluded annually by the international organization Transparency International on the basis of a survey of experts and business conducted by a number of international organizations. The results describe the level of e-government development in Scandinavia, and outline the prospects for developing and implementing their experience for Ukraine. The author analyzes the importance of maximum openness and accountability in the activities of public authorities and their officials, transparency and clarity of procedures for the development and adoption of administrative decisions; obligatory training of public servants for E-GOV tools was determined for the successful implementation of anti-corruption measures provided by legislation and government documents and ensuring public relations. An important aspect is the need for continuous improvement of the current legal and regulatory framework in the field of anti-corruption policy and its adaptation to the dynamic development of information and communication technologies. This approach encourages the introduction and use of new technological tools aimed at preventing corruption and political corruption in public authorities at all levels of public administration. The reform of public procurement, the introduction of the ProZorro procurement system, the automation of public services in the centers for the provision of administrative services (CPAS), electronic declarations and the receipt of services in electronic form has become an important step in the path of changes in the field of e-democracy that took place in Ukraine after the Revolution of Dignity.

Keywords: *corruption, political corruption, e-governance, electronic tools, information resources, on-line services, public procurement*

Электронное управление – эффективный механизм предотвращения политической коррупции

Алла Юрченко, Киевский национальный университет имени Тараса Шевченка

В статье изложены результаты анализа внедрения инструментов электронного управления и электронной демократии в сфере предотвращения политической коррупции в органах публичной власти. Рассмотрено эффективную практику Финляндии использования и внедрения инструментов электронной демократии, доказательством чего является рейтинг «Индекса восприятия коррупции», который ежегодно составляет международная организация Transparency International на основе опроса экспертов и бизнеса, которые проводит ряд международных организаций. Приведенные результаты, характеризуют уровень развития электронного управления в странах Скандинавии, а также определяют перспективы развития и внедрения их опыта для Украины. Автором проанализированы важность максимальной открытости и подотчетности в деятельности органов публичной власти и их должностных лиц, прозрачности и понятности процедур выработки и принятия управленческих решений; определено обязательное обучение публичных служащих инструментам электронного управления для успешной реализации предусмотренных законодательством и правительственными документами антикоррупционных мероприятий, обеспечение коммуникации с общественностью. Важным аспектом является необходимость постоянного совершенствования действующей нормативно-правовой базы в области антикоррупционной политики и ее адаптации в контексте динамичного развития информационно-коммуникационных технологий. Такой подход побуждает вводить и использовать на всех уровнях публичного управления – от местного до центрального – новые технологические инструменты, направленные на предотвращение коррупции и политической коррупции в органах публичной власти. Важным шагом на пути изменений в сфере электронной демократии, которые произошли в Украине после Революции Достоинства стала реформа публичных закупок, внедрение системы ProZorro, автоматизация государственных услуг в центрах предоставления административных услуг (ЦПАУ), электронные декларации и получения услуг в электронном виде и пр.

Ключевые слова: коррупция, политическая коррупция, электронное управление, электронные инструменты, информационные ресурсы, онлайн-услуги, публичные закупки

Постановка проблеми.

Актуальність вивчення теми обумовлена тим, що на сучасному етапі суспільних трансформацій і державного будівництва в Україні особливого значення набуває потреба у здійсненні дієвої, результативної антикорупційної політики. У контексті цієї політики для запобігання корупційним проявам, зокрема, у системі публічного управління важливим є: досягнення максимально можливої відкритості в діяльності органів публічної влади та їх посадових осіб, прозорості та зрозумілості процедур вироблення та прийняття управлінських рішень; застосування простих, доступних кожному громадянину і водночас дієвих механізмів підвітності органів публічної влади та їх посадових осіб і контролю за діяльністю з боку громадянського суспільства; широке висвітлення цієї тематики у засобах масової інформації та в соціальних медіа на засадах свободи думки та слова.

Вважається, що корупція розпочинається з обміну взаємними послугами, який з часом по-

роджує систему надання незаконних відносин. За надану послугу корупціонер одержує хабар у грошовій чи іншій формі. Особа, що приймає хабар, повинна мати певну владу. Тому особливо небезпечною є державна, а саме бюрократична і політична корупція.

В документах ООН вказується, що корупція – це зловживання державною владою для одержання вигоди в особистих інтересах, інтересах третіх осіб або груп [6]. Наприклад, державні службовці часто хабарничають при видачі різних дозволів, ліцензій, тобто встановлюють плату за надання послуг, офіційним власником яких є держава. У прийнятому Законі України “Про засади запобігання і протидії корупції” корупція трактується як “використання особою ... наданих їй службових повноважень та пов’язаних із цим можливостей для одержання неправомірної вигоди” [1]. Під неправомірною вигодою в Законі розуміються “грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, що їх без законних на те підстав обіцяють, пропонують, надають або

одержують безоплатно чи за ціною, нижчою за мінімальну ринкову» [1].

Страсбурзька конвенція про цивільно-правову відповідальність за корупцію від 4 листопада 1999 р. тлумачить корупцію як «прямі чи опосередковані вимагання, пропонування, дачу або одержання хабара чи будь-якої іншої неправомірної вигоди або можливості її отримання, що порушують належне виконання будь-якого обов'язку особою, яка отримує хабара, неправомірну вигоду чи можливість мати таку вигоду, або поведінку такої особи» [9].

Необхідне постійне удосконалення чинної нормативно-правової бази у галузі антикорупційної політики та відповідність динамічному розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), саме такий підхід спонукає запроваджувати та використовувати на всіх рівнях публічного управління – від місцевого до центрального – нові технологічні інструменти, спрямовані на запобігання корупції в органах публічної влади, а також забезпечити підвищення рівня автоматизації надання державних послуг, зменшуючи ризик зловживання службовим становищем представників державної влади.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

З огляду на важливість проблематики даної статті актуальне значення для досвіду України є праці провідних науковців А. Босяцки, Г. Гіберт-і-Фонт, Д. Гічоя, Н. Парісона, Ф. Сагафі, С. Сентено, А. Чатфілда, О. Баранова, М. Вершиніна, А. Голубевої, О. Голобуцького, М. Демкової, Д. Дубова, С. Дубової, О. Ємельяненко, П. Клімушина,

І. Клименко, І. Коліушко, К. Линьова, В. Лисицького, А. Павроз, А. Серенок, В. Солодова, О. Шевчука, С. Гнатюка, В. Данільян у сфері електронного урядування, вивчення електронної демократії, інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів державної влади та реформування державного управління за допомогою е-урядування, а також протидії політичній корупції шляхом використання е-інструментів.

Метою статті є вивчення досвіду діяльності електронного урядування як ефективного механізму запобігання політичній корупції.

Досягнення поставленої мети забезпечується виконанням таких завдань:

- проаналізувати зарубіжний досвід використання інструментів електронного урядування та електронної демократії у запобіганні політичній корупції;
- ознайомитися з елементами інформаційної інфраструктури електронного урядування та електронної демократії у запобіганні корупції в органах публічної влади у Фінляндії;
- надати пропозиції вдосконалення використання інструментів електронного урядування у запобіганні політичній корупції українським антикорупційним інституціям.

Виклад основного матеріалу

Щоб оцінити ефективність електронного урядування з боротьби з корупцією в нашій державі, звернемося до результатів дослідження міжнародної організації «Transparency International» і проаналізуємо, яке місце займає Україна в рейтингу поряд з іншими країнами. Для аналізу візьмемо 2015–2017 роки (табл. 1):

Таблиця 1

Індекс сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index, CPI) за 2015–2017 р.р.

Країна	2015	2016	2017
Данія	91	90	88
Фінляндія	90	89	85
Швеція	89	88	84
Нова Зеландія	91	90	89
Нідерланди	84	83	82
Норвегія	88	85	85
Україна	27	29	30

До країн, які створили ефективний механізм протидії корупції, можна віднести: Фінляндію, Данію, Нову Зеландію, Ісландію, Сінгапур, Швецію, Канаду, Нідерланди, Люксембург, Норвегію, Австралію, Швейцарію, Великобританію, Австрію, Ізраїль, США, Ірландію, Німеччину та ін. Всі ці країни ма-

ють свої особливості в підходах до організації антикорупційної системи на рівні власних держав. Спільними для них є: зусилля щодо організації активної протидії корупційним проявам; створення відповідної правової бази; залучення громадських організацій до протидії корупційним проявам.

Виходячи з наведених даних, в Україні існує досить високий рівень корупції, який за останні три роки практично не змінився. Наведені дані свідчать про малий відсоток ефективності впроваджуваних органами влади заходів, спрямованих на вирішення проблеми корупції.

Оскільки однією з таких заходів є інструменти електронного урядування, то можна з упевненістю стверджувати, що на даний момент ці нововведення не мають істотного впливу на зменшення рівня корупції в нашій державі. Отже, потрібно звертатись до зарубіжного досвіду використання технологій електронного урядування для мінімізації рівня корупції.

Прикладом, успішного застосування інформаційно-комунікаційного інструментарію у запобіганні корупційним проявам прийнято вважати Фінляндію. Згідно із результатами дослідження «Барометр Світової Корупції» (Global Corruption Barometer), проведеного міжнародною антикорупційною організацією Трансперенсі Інтернешнл (Transparency International) Фінляндія визначається як держава, де корупція в органах публічної влади вже протягом тривалого часу не існує як явище. У Фінляндії відсутні спеціальні антикорупційні закони та спеціальні антикорупційні органи. Замість цього, діють запобіжні антикорупційні норми, вписані в низці правових актів про державну службу та фінансування політичних партій. Роль спеціальних антикорупційних органів виконують Канцлер юстиції та Парламентський Омбудсмен. Вони контролюють діяльність публічної влади.

Разом із тим у цій країні продовжують працювати над розробкою та упровадженням нових сервісів для громадян, що забезпечують високий рівень прозорості органів влади та комунікативної взаємодії їх з громадськістю.

Діяльність органів публічного управління Фінляндії спрямована на поступальну реалізацію основоположних принципів громадської участі в цьому управлінні, а саме: «відкритість → представництво → взаємодія». У такий спосіб досягається оптимальний рівень насиченості інформаційного простору публічною інформацією, якості інформаційного забезпечення громадян, ефективності зворотного зв'язку [2].

У Фінляндії уже напрацьовано значний досвід здійснення електронної комунікації з громадянами для надання консультацій і послуг, про це зазначають автори Ю. Б. Пігарєв, І. С. Куспляк, В. М. Дрешпак у виданні «Електронне урядування та електронна демократія».

Останнім же часом розроблено і нові сервіси, що забезпечують безпосередню участь громадян в управлінні публічними справами з використанням ІКТ. Доступ до цих сервісів забезпечується через портал demokratia.fi, що має виразний слоган: «зміни, в яких береш участь» [9,10].

На ньому на цей час представлено п'ять сервісів: Otakantaa.fi (обговорення); Lausuntopalvelu.fi (звернення та запити щодо публічних послуг); Kansalaisaloite.fi (ініціативи громадян); Kuntalaisaloite.fi (місцеві ініціативи); Nuortenideat.fi (ідеї, висловлені молоддю) [12, ст. 20-24].

На сервісі Otakantaa.fi¹² розміщено актуальні проекти, які потребують коментарів громадян. На обговорення виставляються проекти приватних розробників, центральних та місцевих органів публічного управління, урядових агентств, громадських організацій, інших суб'єктів. У результаті такого коментування формується громадська думка щодо певних суспільно значущих проектів, а розробники отримують пропозиції [12, ст. 23].

Сервіс Lausuntopalvelu.fi¹³ створено для інтеграції думок, звернень і запитів, оцінок громадян щодо публічних послуг, зокрема тих, які надаються в електронній формі. Сервіс передбачає можливість подати в режимі он-лайн запит, отримати інформацію щодо користування певною послугою, залишити відгук про вже отриману послугу. Усі державні органи також можуть публікувати свою думку з приводу запитів на обслуговування [12, ст. 21-25]. Цим сервісом можуть користуватися як організації, так і окремі громадяни.

Сервіс Kansalaisaloite.fi¹⁴ зорієнтований на активізацію громадських ініціатив щодо впливу на законодавство. Користуючись цим онлайн сервісом, кожен громадянин Фінляндії, який має право голосу, може вийти з ініціативою щодо: 1) певного нового закону; 2) внесення змін до чинного закону; 3) скасування чинного закону [8]. Ініціатива громадян подається на розгляд парламенту, якщо проект збирає щонайменше 50 000 голосів на свою підтримку протягом шести місяців. Така послуга надається безкоштовно. Сервіс пропонує також огляд ініціатив громадян в онлайн режимі.

Сервіс Kuntalaisaloite.fi¹⁵ дозволяє громадянам в онлайн режимі взяти участь у роботі муніципалітетів і муніципальних органів влади, а також відслідкувати хід реалізації ініціатив, висловлених іншими громадянами. Функціо-

нування цього онлайн сервісу базується на положеннях Муніципального закону, що гарантує жителям право вносити до органів місцевого управління ініціативи та бути поінформованими про заходи, вжиті у відповідь. Місцева рада має розглядати ініціативи, подані не менш як двома відсотками жителів муніципалітету, які мають право голосу. Крім того, п'ять відсотків мешканців муніципалітету, які мають право голосу, можуть ініціювати проведення муніципального референдуму. Сервіс містить перелік муніципалітетів та вкладку з оглядом нових ініціатив, поданих громадянами [12, ст. 23].

Сервіс Nuortenideat.fi¹⁶ розглядають як загальнонаціональну модель он-лайн залучення молоді для участі у вирішенні суспільно важливих справ та контролю за наданням публічних послуг. Завдяки цьому сервісу молоді люди можуть легко вносити пропозиції, брати участь і впливати на вирішення питань, що їх стосуються. Для того, щоб подати свою ідею, користувачеві необхідно увійти в систему та зареєструватися. Також можна переглядати, коментувати і підтримувати ідеї, подані іншими. Сервіс також дозволяє приєднатися до певної з молодіжних організацій, представлених на цьому порталі. А ще послугами Nuortenideat.fi безоплатно можуть користуватися муніципалітети, школи, асоціації та молодіжні групи [12, ст. 21-25].

Дуже важливим в роботі електронного урядування як антикорупційного механізму є необхідність інтегрування технологій електронного урядування в антикорупційні державні програми. Таким прикладом можна назвати програму «OPEN» (Південна Корея), яка дозволяє громадянам контролювати через Інтернет процес розгляду своїх звернень до органів влади. Завдяки цій програмі громадяни можуть у будь-який час простежити хід розгляду документів за своїм зверненням. Таким чином забезпечується прозорість діяльності публічних органів влади, що створює передумови для викорінення корупції. Система онлайн контролю за розглядом звернень громадян «OPEN»¹⁷, запобігає непотрібним зволіканням або несправедливому розгляду чиновниками справ громадян, дозволяє громадянам стежити за тим, як вирішуються питання про видачу дозволу або санкції по тій чи іншій справі у випадках, коли найбільш ймовірний прояв корупції, і протестувати, якщо помічені будь-які порушення. Вільний доступ до інформації про стан справи виключає необхідність особистих контактів з чиновниками [12, ст. 10-54].

З жовтня 2015 року набув чинності Закон України № 577 від 02.07.2015 р. «Про внесення змін до Закону України «Про звернення громадян» щодо електронного звернення та електронної петиції» [5]. Нововведенням цього закону є унормування особливої форми колективного звернення громадян до Президента, Парламенту, Уряду та органів місцевого самоврядування – електронної петиції. Електронна петиція направляється через офіційний веб-сайт відповідного органу, або веб-сайт громадського об'єднання, яке здійснює збір підписів на підтримку електронної петиції.

Офіційна сторінка електронних петицій до Президента України знаходиться за адресою: <https://petition.president.gov.ua>. Також, багато веб-сайтів міст України надають можливість звернутися за допомогою електронного звернення або електронної петиції до органів місцевого самоврядування.

У тих чи інших формах електронні петиції існують у більш ніж 70 країнах світу. Піонером у запуску електронних форм петицій стала Шотландія, яка в 1999 році створила систему електронних петицій на сайті парламенту [9]. Але в різних державах підхід до реалізації інструментів електронних петицій різниться за сферою розглянутих питань, способам ідентифікації осіб, що ініціюють та підтримують петиції, тривалості періоду збору підписів, необхідному кількості голосів, процесуальним термінами реагування органів влади на петицію, що збирала необхідну кількість голосів, а також має свої специфічні особливості.

Таким чином, у Фінляндії надається можливість авторизуватися на сайті для подачі електронної петиції через Facebook, проголосувати не тільки «за» розміщеної петиції, але і «проти». У США автором електронної петиції може бути будь-який американець віком старший 13 років, а для отримання статусу електронної петиції кожна нова пропозиція протягом перших 30 днів після створення повинно набрати не менше 150 підписів. Крім того, всі користувачі, які підтримали електронну ініціативу, що набрала необхідну кількість підписів, через поштову розсилку повідомляються про отримання відповіді від Білого Дому. Відмінною особливістю функціонування порталу електронних петицій в Великобританії є щоденна публікація відкритих даних, що характеризують його використання громадянами. У Латвії підписи в підтримку петиції можуть бути зібрані як он-лайн через сервіси,

що дозволяють перевірити їх справжність, так і оф-лайн [5, 9, 10].

Як позитивні приклади впливу електронного урядування на зменшення випадків побутової корупції можна розглядати автоматизацію державних послуг в центрах надання адміністративних послуг (ЦНАП). Після автоматизації більшості процедур в ЦНАПах (електронна черга, замовлення послуги онлайн, отримання послуг в електронному вигляді та ін.) кількість корупційних проявів значно знизилась.

Важливим кроком у сфері протидії корупції стала реформа публічних закупівель України, яка включала в себе зміну законодавства і впровадження електронної системи закупівель, отримавши назву ProZorro. Електронна система з'єднує головний портал з мережею приватних торговельних майданчиків. Дані, отримані у процесі взаємодії з системою, зберігаються у центральній базі даних, вони є загальнодоступними для кожного громадянина і використовуються для здійснення громадського моніторингу також.

Більшість країн із розвинутою економікою мають значний обсяг державних закупівель у відношенні до валового внутрішнього продукту, державні закупівлі це потужний інструмент впливу на ринок як з боку виробництва, так і з боку споживання, а також великий ризик політичної корупції.

Згідно зі статистичними даними OECD, частка державних закупівель у ВВП коливається від 8% (Швейцарія) до 21% (Нідерланди), 18,46% Фінляндія. Такі значні обсяги свідчать про те, що державні закупівлі можуть створювати ринки товарів і послуг, мати вплив на витрати і споживання, стимулювати впровадження інновацій та нових технологій, а також стати полігоном для інноваційних продуктів. Ефективне врегулювання функціонування цього сектора – необхідна умова формування стійкої, прозорої та ефективної економічної системи в цілому [10, ст. 1-8].

У звіті, Київської школи економіки та Centre of excellence in procurement, зазначено, що реформа зробила сферу публічних закупівель більш помітною для широкої публіки, відкритість системи підвищила рівень обізнаності громадян щодо сфери публічних закупівель. Крім того, Україна як член Угоди СОТ про державні закупівлі (GPA) стала ще більш відкритою для іноземних учасників і отримала доступ до закупівель за кордоном. Електронна система спростила доступ до торгів для учасників, знизила рівень витрат на адміністрування як самої систе-

ми з боку держави, так і витрат на адміністрування процесу з боку замовників та учасників і в цілому прискорила процес закупівель. До того ж, моніторинг процесу закупівель, який охоплює електронна система, став більш простим та доступним [10, ст. 2].

18 травня 2016 року Україна приєдналася до Угоди СОТ про державні закупівлі (GPA), що дозволило українському бізнесу брати участь у державних закупівлях 45 країн-членів угоди. Згідно з оцінкою Світового банку, ринок GPA охоплює близько 2,5% світової економіки (1,7 трильйона доларів). Також, реформа у сфері державних закупівель прискорила зміни і в суміжних до сфери публічних закупівель. Прикладом таких змін є: початок розробки положення про моніторинг закупівель, впровадження електронних державних послуг на основі ЗУ «Про внесення змін до деяких законів України щодо доступу до публічної інформації у формі відкритих даних» тощо), впровадження прозорих механізмів продажу державного майна через систему «Прозорро. Продажі».

Використання стандарту відкритих даних у процесі закупівель забезпечує доступність інформації, таким чином позитивно впливаючи на рівень сприйняття прозорості влади. Водночас, слід пам'ятати, що дані про закупівлі пов'язані з іншими державними реєстрами (ЄДР, КОАТУУ і т. д.). Таким чином, відкриті дані публічних закупівель встановлюють нові цілі взаємодії та сумісності відкритої інформації в інших сферах. Хоча, не можна очікувати, що відкриття даних саме по собі знищить корупцію, проте існує стійкий негативний зв'язок між рівнем відкритості інформації та рівнем сприйняття корупції серед населення. Зокрема, країни, які знаходяться в топ-20 індексу веб-розвитку або індексу відкритих даних, мають найнижчий рівень корупції (топ-17 країн за індексом сприйняття корупції) [10, ст. 10].

Висновки

Таким чином, інтегрування проектів електронного урядування є дієвим механізмом протидії корупції. Розглянуті у статті інструменти контролю за діяльністю органів державної влади демонструють, що підконтрольність та підзвітність органів влади громадянам та бізнесу є ознаками, насамперед, демократичного суспільства та правової держави, розвинутого громадянського суспільства. У таких суспільстві та державі повною мірою може бути впроваджено та ефективно застосовуватись електронне урядування, яке унеможливує корупційні прояви, й надає технічні та технологічні можливості

здійснювати громадський контроль за діяльністю влади. Здійснений аналіз фінського досвіду у сфері електронного урядування, дозволяє безперечно стверджувати щодо ефективності та дієвості застосування інформаційно-комунікаційного інструментарію у запобіганні та протидії корупції на всіх рівнях публічного управління. Незважаючи на відсутність спеціальних антикорупційних органів та законів, наявність низки доволі непрозорих норм у законодавстві, що могли б спровокувати ризик виникнення політичної корупції в системі державної служби, низький рівень політичної корупції зумовлений тотальною імплементацією принципів відкритості, транспарентності, гласності та широкому впровадженню електронних інструментів урядування, які є базовими у діяльності публічних служб у Фінляндії. Також важливими факторами, які забезпечують низький рівень корупції у Фінляндії, є політична, фінансова та кадрова незалежність системи правосуддя, державна гарантія захисту осіб, які сприяли компетентним органам у боротьбі з корупцією, розвинуті інститути громадянського суспільства.

Успішний антикорупційний порядок денний у Фінляндії, передбачає, у першу чергу, форму-

вання умов, які не сприяють корупції та превенцію суспільно небезпечних наслідків цього негативного явища. Досягнення таких результатів стало можливим за умов наступних факторів: функціонування безкомпромісної і незалежної судової системи, високого рівня професійності державної служби, імплементації сучасних підходів та інноваційних інструментів публічного управління, зокрема інструментів електронного урядування. Крім того, проведений аналіз Фінського досвіду щодо протидії та запобіганню корупції дозволяє сформулювати уявлення про необхідні складові успішної протидії корупції в Україні. Серед них такі: політична воля керівництва держави; єдина політика у сфері протидії корупції на всіх рівнях державного управління; імплементація чітких механізмів та заходів державного, політичного, економічного, соціального і правового характеру; дієва та незалежна судова влада; розумна регуляторна політика, пристосована до місцевих умов; впровадження нових електронних інструментів урядування; відкритість і прозорість прийняття рішень на усіх рівнях державної влади і місцевого самоврядування; локалізація та пристосування управлінських рішень до українських контекстів.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

1. Спеціалізовані інституції з боротьби проти корупції: огляд моделей. Організація економічного співробітництва і розвитку; Мережа боротьби проти корупції для країн Східної Європи і Центральної Азії // Official website of The Organisation for Economic Co-operation and Development. – Режим доступу: <http://www.oecd.org/dataoecd/7/51/39972270.pdf>
2. Романюк Б. В. Світовий досвід створення та функціонування інституцій з попередження та боротьби з корупцією / Б. В. Романюк // Наук.-практ. журн. – 2009. – № 21. – С. 9-16.
3. Збірник директив ЄС з питань державних закупівель (українською мовою). – Режим доступу: http://eupublicprocurement.org.ua/wp-content/uploads/2015/02/EU-PP-Directives-Compendium_UKR.pdf
4. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції. – Режим доступу: <http://www.unodc.org/unodc/en/treaties/CAC/index.html>
5. Міжнародний досвід щодо запобігання та протидії корупції. – Режим доступу: <https://stepup.press/social/item/412-mijnarodnij-dosvid-shodo-zapobigannja-ta-protidiji-korupcii>.
6. Політична корупція в Україні: суб'єкти, прояви, проблеми протидії. – Інформаційно-аналітичні матеріали до фахової дискусії "Політична корупція в Україні: стан, чинники, засоби протидії // Центр Разумкова. – 2009.
7. Willory M. Ethics of the civil service: prevention of conflict of interests and requirements to legislation / M. Willory, S. Synnestre, J. Berthot. – 2006. – Retrieved from: <http://www.sigmaxweb.org/publicationsdocuments/42618438.pdf>.
8. The Penal Code of Finland // Finlex.fi. – Retrieved from: <http://www.finlex.fi/pdfSaadkaan/E8890039.PDF>
9. The Finnish legal system / edited by Jaakko Uotila. – Helsinki: Finnish Lawyers Pub. Co., 2000. – 254 p.
10. Corruption Perceptions Index // Transparency International. – 2017. – Retrieved from: http://www.transparency.org/policy_research
11. Вплив Прозоро, березень 2017. – Режим доступу: http://cep.kse.org.ua/assets/img/articles/Prozorro_report_ua.pdf
12. Пігарев Ю. Б. «Електронне урядування та електронна демократія» / Ю. Б. Пігарев, І. С. Куспяк, В. М. Дрешпак. – Частина 5. – 2017. – 57 ст.
13. Levi M. Money Laundering / M. Levi, P. Reuter. – Retrieved from: http://faculty.publicpolicy.umd.edu/sites/default/files/reuter/files/levi_and_reuter.pdf.
14. Маркеева О. Д. Подолання корупції в Україні: проблемні питання / О. Д. Маркеева // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2008. – Вип. 18. – С. 142-152.

REFERENCES

1. Spetsializovani instytutsii z borotby proty koruptsii: ohliad modelei. Orhanizatsiia ekonomichnoho spivrobotnytstva i rozvytku; Merezha borotby proty koruptsii dlia krain Skhidnoi Yevropy i Tsentralnoi Azii [Specialized Anti-Corruption Institutions: Overview of Models. Organization of Economic Cooperation and Development; The Anti-Corruption Network for Eastern Europe and Central Asia]. *Official website of The Organisation for Economic Co-operation and Development*. Retrieved from: <http://www.oecd.org/dataoecd/7/51/39972270.pdf> [in Ukrainian].
2. Romanyuk, B.V. (2009). Svitovyi dosvid stvorennia ta funktsionuvannia instytutsiy z poperedzhennia ta borotby z koruptsiieiu [«World experience in the creation and functioning of institutions for the prevention and fight against corruption»]. *Scientific journal*, 21, 9–16 [in Ukrainian].
3. *Zbirnyk dyrektyv YeS z pytan derzhavnykh zakupivel (ukrainskoiu movoiu) [EU Procurement Directives]*. Retrieved from: http://eupublicprocurement.org.ua/wp-content/uploads/2015/02/EU-PP-Directives-Compendium_UKR.pdf [in Ukrainian].
4. *United Nations Convention against Corruption*. Retrieved from: http://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/Publications/Convention/08-50026_E.pdf
5. *Mizhnarodnyi dosvid shchodo zapobihannia ta protydii koruptsii [International experience in preventing and combating corruption]*. Retrieved from: <https://stepup.press/social/item/412-mijnarodnij-dosvid-shodo-zapobigannj-ta-protidiji-korypcii> [in Ukrainian].
6. Politychna koruptsiia v Ukraini: subiekty, proiavy, problemy protydii [Political corruption in Ukraine: subjects, manifestations, problems of counteraction]. (2009). *Information and analytical material for the professional discussion. Political corruption in Ukraine: state, factors, means of counteraction* [in Ukrainian].
7. Willory, M., Synnestre, S., & Berthot, J. (2006). *Ethics of the civil service: prevention of conflict of interests and requirements to legislation*. Retrieved from: <http://www.sigmaweb.org/publicationsdocuments/42618438.pdf>.
8. *The Penal Code of Finland*. Retrieved from: <http://www.finlex.fi/pdFsaadkaan/E8890039.PDF>.
9. *The Finnish legal system / edited by Jaakko Uotila*. (2000). Helsinki: Finnish Lawyers Pub. Co.
10. Corruption Perceptions Index. (2017). *Transparency International*. Retrieved from: http://www.transparency.org/policy_research.
11. *Vplyv Prozoro [Impact of Prozorro]*. (2017). Retrieved from: http://cep.kse.org.ua/assets/img/articles/Prozorro_report_ua.pdf [in Ukrainian].
12. Pigarev, Yu.B., Kuslyak, I.S., & Drespak, V.M. (2017). «Elektronne uriaduvannia ta elektronna demokratsiia» [«E-government and e-democracy»]. Part 5 [in Ukrainian].
13. Levi, M., & Reuter, P. *Money Laundering*. Retrieved from: http://faculty.publicpolicy.umd.edu/sites/default/files/reuter/files/levi_and_reuter.pdf.
14. Markieeva, O.D. (2008). Podolannia koruptsii v Ukraini: problemni pytannia [Fighting corruption in Ukraine: areas of concern]. *Fighting Organized Crime and Corruption (theory and practice)*, 18, 142-152 [in Ukrainian].

Алла Валеріївна Юрченко

Аспірантка

Київський національний університет імені
Тараса Шевченка
01033, м. Київ, вул. Володимирська, 60Email: allajurchenko@rdo.org.ua**Alla Yurchenko**

Phd student

Taras Shevchenko National University of Kyiv
60, Volodymyrska Street, Kyiv, 01033, Ukraine

Цитування: Юрченко А. В. Електронне урядування – ефективний механізм запобігання політичній корупції. / А. В. Юрченко // Науково-теоретичний альманах «Грані». – 2019. – Т. 22. – № 4. – С. 83-90.

Citation: Yurchenko, A.V. (2019). Elektronne uriaduvannia – efektyvnyi mekhanizm zapobihannia politychnii koruptsii [E-Governance as an effective mechanism for preventing political corruption]. *Scientific and theoretical almanac «Grani»*, 22 (4), 83-90.

Стаття надійшла / Article arrived: 18.03.2019

Схвалено до друку / Accepted: 20.04.2019